

povabljen k potovanju v Galicijo tudi gosp. Šuklje, nam dokazuje, da imajo Slovenci še vedno nekaj veljave v političnih krogih in da jih zmatrajo zlasti koalicijski politiki še vedno za važen faktor, kateri bi se ne dal lahko zameniti. To pa baš omogočuje našim poslancem, da morejo na Dunaji kaj doseči, ako bodo znali si izkoristiti položaj. Baš v tem oziru se lahko marsikaj nauče od Poljakov. Poslednji so znali vsak položaj izkoristiti zase. Vedno so imeli pred vsem svoje poljske koristi pred očmi, svoje postopanje potem uravnali. Naših poslancev ni toliko v državnem zboru, ali vendar morejo marsikaj doseči, ako bodo hodili po potih, katere so jim že večkrat pokazali Poljaki.

To potovanje poslancev v Galicijo ni imelo le namena ogledati gališko razstavo in seznaniti se z napredkom poljskega naroda v poslednjem stoletju, temveč imelo je tudi velik političen pomen, imelo je namreč utrditi koalicijo in svetu pokazati njeno življensko zmožnost. Vsi časopisi priznavajo važnost temu potovanju v Galicijo. Nas pač posebno ne more veseliti, če se koalicija utrdi, ker smo tudi danes še prepričani, da za slovenstvo taka politika ni dobra. Računati je pa nam potreba z razmerami. Koalicija se utrjuje od dne do dne in v naših močeh ni, da bi jo strmoglavili. Bil je čas, ko je bilo mogoče še tako politiko preprečiti, ali te priložnosti naši poslanci niso porabili. Morali bi bili že tedaj z vso odločnostjo porobu se postaviti, ko so se začela pogajanja o zvezi mej konservativci in liberalci. Dognanim faktom se upirati, je pa že bilo prepozno. Protikoalicija se pa tudi ni obnesla, kakor je bilo pričakovati. Mladočehi so njeni vodje, ali so pokazali svojo nesposobnost k sebi privleči druge stranke. Niti Rusinov niso mogli si pridobiti.

Zato pa moramo Slovenci le veseli biti, ako se bode dalo tudi v koaliciji kaj pridobiti.

Potovanje poslancev v Galicijo je pa vsekako nam nekoliko olajšalo delovanje v tem oziru. Poleg tega se je pa iz raznih govorov videlo, da sami Nemci že priznavajo, kako važen faktor da so Poljaki, da torej sami ne morejo več odločevati. To spoznanje je pač veselo za nas, ker se Nemci vendar ne bodo upali pokazati vse brezozirnosti, posebno smo mi pred tem obvarovani, ako se nam posreči za naše težnje pridobiti Poljake.

Pismo iz Amerike

Aleks. Toman.

New York, meseca junija 1894.

Yes the times are bad — da časi so slabi tudi v deželi dolarjev: v Zjedinjenih državah.

Skoro v vseh 44 državah iz katerih zveza obstoji, vre in poka — pa nevarnosti za obstanek ljudovlade ni nobene.

Ako Vi v Evropi čitate novice tikajoče se naše republike, se pač čudite, kako more to vse biti, ne da se vladni voz ne preobrne in se vse ne polomi. Nas tukaj v Ameriki ne more nič v začudenje spraviti, ker smo že na vse te stvari navajeni.

Po dobi narodnogospodarskega cveta in blagra nam je usoda v teku zadnjega leta podala bridko kupico obrtnega in

kupčijskega propala. Ni čuda torej da Coxeyem, štrajki, obo-roženi vstanki delavcev in — ženske, kričeče po volilni pravici sivijo in belijo glave naših državnikov.

Uzroki tukajšnih slabih časov se pač ujemajo z onimi, kateri so krivi, da je po celem sveti blagostanje narodov začelo hirati. Preveliki industrijelni napredek, izvir visoka stopinje, na katerej v sedanji časni dobi učenost stoji, je pač največji razlog, zakaj je tako. Vsaka reč ima svojo dobro in svojo slabo stran in to vidimo tudi v tem slučaju.

Kako se more vse to porabiti, kar toliko milijonov delavnih rok in neštivilno strojev prestroji v človečanstvu koristne izdelke?

Osobito tukaj je strojestavstvo čudovito razvito in za najnavadnejše ročne opravila se Američan poslužuje strojnih priprav. Ni se čuditi, da so skladišča prepolna izdelanega blaga in da na stotisuče delavcev pohaja brez dela.

Lenoba brez denarja prouzročuje bolešt v želodeci — navadno imenovano lakota. Kjer je veliko lačnih ljudi zbrano, tam vlada čmernost, nezadovoljnost.

Tako je pač Mister Coxey iz Massillona, O. ugibal, ko je pred tremi meseci sklenil na čelu več sto lačnih, razstrganih brezposelnih korakati v Washington, ter od senata tirjati, da ta postavodajni zbor takoj izla postave in potrebni denar v svrhu, da ljudstvo dobi delo.

Ko je Mister Coxey pred velikanskem, prekrasnim kapitolskem poslopjem stal so se mu prsa širile v zavesti svojega veličastnega poklica in joj! — stopil je na zeleno lepo travo, katera obdaja Zvezno palačo. Ko bi trenil so ga imeli modrosuknjati kapitolski čuvaji pri škricih in ko so ga narprej malo po ljubeznjivi amerik. šegi pobezali z svojimi bati vrgli so ga z njegovim chief: marshall-om Charles Brown-om v temno ječo. Grda zločinca! zakaj sta pa tudi pregledala malo tablico na katerej je tako razumljivo napisano: „keep off the grass“. „Na travo stopiti je prepovedano“ v vseh amerik. javnih parkih in za prestop te zapovedi sta Coxey in Brown delala 15 dnij v službi slavne republike, katera jima je blagovolila za to prenočišče in hrano dati. Ker je vsak dolar dober, katerega se more „pošteno“ pridobiti, sodnik, kateri jih je obsodil ni pozabil še 10 dol. od vsakega tirjati. Morebiti za to, ker sta se predrznila dihati.

Da, v Zjedinjenih državah se strogo tirja natančno izpolnjevanje postav od revnih državljanov.

Ako pa elegantna ekipaža kakega krivonosatega borznega falota, ali predsednika kakega bogatega društva poruši cele vrste lepih cvetlic in dražega grmičevja, potem mastno pitani „Capitol — policeman“ k večjemu bolj proseče ko zapovedajoče opominja kočijaža biti prihodnjič bolj pazljiv — pa tudi to se ne predrzne, prej dokler mogočni gospodar kočije ni zginil v palačo, kjer se hoče pogoditi s senatorji za ceno jih glasov v svrhu te ali druge za njegovo društvo ugodne postave.

Coxey je z svojo „Industrial-army“ ali „Commonwealer-ji“ najdel več posnemovalcev in tako imamo zdaj prizor, da se proti Washingtonu pomika zdaj 10 do 12 armad te vrste. Ljudstvo na deželi preskrbi te ljudi z živežem, bodisi iz usmiljenja, bodisi od strahu. Če si ti industrijalni „soldier“ (vojaci) naveličajo peš hoditi, niso prav nič v zadregi, kako bo dalje šlo. Prvi železnični vlak, kateri jim pride v pest, podaja jim lepo priložnost jih upešane noge malo opočiti — za to ga ukradejo. Kakor besni potem dirjajo z vsemi parnimi silami proti Washingtonu — tako, da celi vozni red dotične proge prestane. Železnični uradniki vedo, da so „Commonwealerji“ odločni pajdaši, kateri se tudi hudobca ne boje — temveč, ker nimajo družega ko življenje zgubiti. Življenje!? vedite, ta stvar je zelo cena v Ameriki. To je uzrok da so takim z nepočesanim Coxeycem obloženim vlakom vse proge proste, da se morebiti kako imetje železnice ne poškoduje. (Konec sledi)

pravu, katere težnje so nasprotne Poljakom. Poljski časopisi zatorej mislijo, da je najbolje, da se to zlo v korenini zatere. Da ni teh državnopravnih pomislikov, smo prepričani, da bi Poljaki v Šleziji podpirali Čehe, ker tukaj gre tudi za narodni obstanek mnogih njih rojakov. Za brambo svoje narodnosti so pa bili Poljaki vedno pripravljeni.

Onostran Litve Madjari baš v imenu svojega državnega prava zatirajo Slovake, Srbe, Rusine in Rumune. Vsega tega bi ne bilo, da se Slovani niso dali izvabiti na polzko državnopravno stališče od Madjarov in nekaterih čeških plemenitašev, ki so pri tem zasledovali vse druge koristi.

In državnopravna vprašanja nas Slovane vedno cepijo v veliko veselje Nemcem in Madjarom in slovanska vzajemnost je le lepa fraza. Razmere se tako dolgo ne izboljšajo, da se vsi Slovani postavimo na jedino pravo narodno in ustavno stališče. Glavno načelo vseh avstrijskih Slovanov bodi narodna enakopravnost, in če je treba kake preustroje države, naj se zgodi na narodni podlagi. Na to stališče so se postavili tirolski Italijani in kaže, da njih boj ne bode brez uspeha. In če se Slovenci postavimo na to stališče, pa tudi smemo biti prepričani, da polagoma kaj dosežemo. Pomisliti je tudi, da so češki Nemci precej zavzeti za podobno stališče. Razdelitev okrajev po narodnostih sloni na tem načelu. Mi le obžalujemo, da so Čehi se uprli temu nasvetu. Zahtevali naj bi bili, da se to načelo izvrši za vso Avstrijo. Če bi se bilo to zgodilo, bi bilo Slovanom le v korist. Hitro bi morda ne bilo šlo, ali to bi bilo prouzročilo novo preosnovo strank v Avstriji. Nemci bi se bili razcepili in njih sila bi bila uničena. Tako so pa Čehi ostali pri svojem državnem pravu in konec njih politike je, da na avstrijsko politično življenje nimajo skoro nobenega vpliva. Po našem mnenju se razmere za avstrijske Slovane poprej ne izboljšajo, da vsi avstrijski Slovani pridejo do prepričanja, da jih ne more rešiti nikako mrtvo državno pravo, temveč le živa slovanska zavest.

Pismo iz Amerike

Aleks. Toman.
(Konec.)

New York, meseca junija 1894.

Zavratkov, kakor nakopov in nasipov se ti „solelier-ji“ ne boje; v čudovito kratkem času znajo vse ovire odstraniti, akoravno se jim očita, da jih lenoba v prvi vrsti naganja k potovanju v Washington.

Ena teh armad plava na 120 plavih po Mississippiji in se imenuje „the naval force (mornarica) of the Commonwealth.“ Da se jih pri tej priložnosti veliko utopi, se ni čuditi „but such little things are of no account.“ (Take malenkosti ne štejejo.)

To čudno gibanje jednega dela amerik. ljudstva bo pa kmalu nekoliko nehalo in cela stvar bode kmalu pozabljena.

Veliko bolj resnega pomena so štrajki premogokopov, kateri se razprostirajo po celem deželi. Veliko milijonov škode se je do sedaj na imenju premogovniških društev storilo in veliko rudarjev in varuhov javnega miru je že žrtvalo svoje življenje v tem velikanskem protikapitalističnem borenju.

Štrajkarji so precej dobro oboroženi, v nekaterih krajih celo z topovi. Kakor se iz časnikov razvidi, so Slovaki jedro silnega upora proti oboroženim hlapcem kapitalistov. Zato so pa tudi Slovaki edini, kateri morejo s krvjo obilno plačati v teh štrajkih — za delavsko stvar. Ko bi to ljudstvo v svoji izvirni domovini razvijalo tako energijo v ohranitev in uspeh svoje narodnosti, potem bi se Madjarom pač hlače tresle.

Štrajkarjem je iz celega srca voščiti, da dosežejo zaželjeno povišanje plače, ker brezsrčno in kruto so jih začeli dreti „bossi.“

V interesu celega človeštva in omike bi bilo, da se bogataši enkrat začenjajo zavedati, da smo ljudje vsi bratje in da ima vsak pravico, ne le delati, ampak tudi od trdo zaslužene plače človeku dostojno živeti.

Gorje, če se prosto, delavsko ljudstvo svoje moči zave — anarhizem v vsej svoji krvavi in uničevalni strasti bo uničil ves sad telesnega in dušnega truda preteklih stoletij. Le bratska ljubezen in pravica drug proti drugemu more to odvrniti.

Amerikanske žene hočejo popolno volilno pravico — bodi si z lepo, bodi si z grdo. Gospe najboljših krogov so začele za to delovati. Amerikanec je ženskam nasproti ljubeznjiv in odpustljiv in mogoče je, da jih postavi na tisto državljansko stopinjo, na katerej sam stoji. Če se pa to zgodi, potem se bode njegovo obnašanje proti „ladies“ pač spremenilo — ker politikovanje je in ostane neprijetna stvar in kdor se ž njim peča prelahko se umaže. Pa naj bode izid v tej zadevi tak ali tak, slabejše kakor zdaj uradovanje javnih poslov ne more biti.

Vzlic slabih časov je med Slovenci v Zjedinj. državah živahno društveno gibanje in vedno se nova društva ustanavljajo. Potrebno je to gotovo, ker razstreseni smo po silnih širjavah Zjed. držav med ptujimi narodi, od katerih se po jeziku in mišljenju razločujemo. Novo osnovana „Kranjska Slov. Katoliška Jednota“ veže vsa pojedina slovenska društva v jedno in njen odbor je začel ta mesec poslovati.

Slovenci v Ameriki se imamo zahvaliti veleč. generalnemu vikarju V. Rev. Jos. F. Buhu, uredniku „Amerikanskega Slovenca“ v Tower, Minn, da je tako na našem narodno napredovalnem polju in zatorej naj ga vsegamogočni Bog ohrani še mnogo, mnogo let v slavo in korist našega milega naroda.

Politični pregled.

Upravna uradniških plač. V finančnem ministerstvu se posebna komisija pod predsedništvom sekcijskega načelnika Bittnerja bavi s povišanjem uradniških plač. Komisija se je stvari lotila z vso temeljitostjo.

Dunajski protisemitje mislijo pod vodstvom poslanca Schneiderja in dunajski demokratje pod vodstvom dr. Kronawetterja obiskati gališko razstavo. Namen tega potovanja je se bolj zbližati s Poljaki in če bo moč malo jih odvrniti od liberalcev, kar se bode pa težko posrečilo. Mi mislimo, da to nevarnost bode koalicija še prav lahko prenesla.

Ulični napisi. — V Stryi-ji, v Galiciji so se Rusini začeli poganjati za dvojezične ulične napise, ker so sedaj samo poljski. Dunajski „Vaterland“ pravi, da bi bilo najbolje, ko bi povsod, kjer ste dve različni narodnosti hoteli napraviti dvojezične napise. Mi se s tem popolnoma strinjamo in le pristavljamo, da bi se besedica „hoteli“ morala premeniti v „morali“. Da je vlada se toliko potrudila so dvojezični napise v Brnu, Celovci, Gorici itd., kakor dela proti češkim napisom v Pragi, in slovenskim v Ljubljani, bi že davno bilo rešeno to vprašanje.

Vašaty je že večkrat zahteval, da bi se tudi pred najvišjem sodiščem razpravljalo v češčini. Te dni je pa ta odločni zagovornik češkega jezika sam odgovoril na češki dopis okrajnega sodišča nemški. Ta dogodek se sedaj razpravlja obširno po čeških listih.